

TANTÁRGYI ADATLAP
A 2019-2020-AS TANÉVRE

1. Tanulmányi program adatai

1.1. Intézmény	Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem
1.2. Kar/Tanárképző Intézet	Kolozsvári Kar
1.3. Tanszék	Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Tanulmányok Tanszék
1.4. Képzési szint	Egyetemi alapképzés
1.5. Tanulmányi program	Nemzetközi kapcsolatok és európai tanulmányok
1.6. Képzettség	Nemzetközi kapcsolatok és európai tanulmányok

2. Tantárgy adatai

2.2. Tantárgy címe		Nemzetközi kapcsolatok II. A nemzetközi kapcsolatok elméletei					
2.3. Tantárgyfelelős		Dr. Murádin János Kristóf egyetemi adjunktus					
2.4. Szeminárium/gyakorlat felelőse		Dr. Murádin János Kristóf egyetemi adjunktus					
2.5. Év	II.	2.6. Félév	3.	2.7. Tantárgy típusa (kötelező, opcionális, fakultatív)	K	2.8. Követelmény (vizsga, kollokvium)	V

3. Tantárgy célkitűzései

- A nemzetközi kapcsolatok típusainak ismertetése a klasszikus formáktól a 21. századi jellemzőkig, különös figyelmet fordítva az elméleti rendezőelvekre (realizmus, idealizmus stb.) és a különböző főbb problémakörökre.

4. Tartalom

Előadás	óraszám
Bevezetés: alapfogalmak, a nemzetközi kapcsolatok elméleteinek tanulmányozási módszerei, alapvető paradigmák, a nemzetközi kapcsolatok főbb témakörei, alanya és tárgya, az államközi kapcsolatok eredete és első formái, a kora újkori államközi kapcsolatrendszer. A modern állam megjelenése.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok klasszikus formái I.: a vesztfáliai béke utáni nemzetközi rendszer jellemvonásai, a territorialitás, a szuverenitás és a legalitás elve, a nagy francia forradalom eszmei hatásai a nemzetközi rendszerre, a nemzetállam megjelenése, főbb jellemzői és hatása a nemzetközi kapcsolatokra.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok klasszikus formái II.: a Napóleon elleni európai koalíciók mint a nemzetközi biztonság helyreállítására tett kísérletek, az 1815-ös bécsi kongresszus és hatása a nemzetközi kapcsolatokra, a Négyes Szövetség és a Szent Szövetség, a metternich-i rendszer, a berlini kongresszus, a 19. századi európai „nagyhatalmi koncert” és a nemzetközi kongresszusok rendszere.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok klasszikus formái III.: a raison d'état-elmélet és a klasszikus hatalmi erőegyensúly rendszere, erőegyensúly-típusok (a brit modell és a bismarcki modell), a „splendid isolation” politikája, a hegémónia-elmélet, a gyarmatosítás utolsó szakasza, szövetségi rendszerek és tömbösödés Európában az 1870-es évektől az első világháborúig.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok elméleti iskolái I. – A realista iskola: a realizmus eredete, elemei, és alaptételei, a klasszikus realizmus (Thuküdidész, Machiavelli, Hobbes, von Clausewitz). A francia (Raymond Aron), az angol (Edward Carr, Martin Wight) és az amerikai realista iskola (Reinhold Niebuhr, George Kennan, Joachim Morgenthau, Henry Kissinger) a 20. században.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok elméleti iskolái II. – A neorealizmus: a neorealizmus megjelenése a második világháború után, a legfontosabb neorealista irányzatok és képviselőik: Schelling (stratégiai realizmus), Waltz (neorealista strukturalizmus), Modelski és Gilpin	2 óra

(gazdasági realizmus), a neorealista stabilitás-elmélet, Keohane és Nye (a kölcsönös függőség elmélete).	
A nemzetközi kapcsolatok elméleti iskolái III. – Az idealista iskola: az idealizmus eredete, alapgondolata, előfutárai (Mo Ti, Platón, Marcus Aurelius, Szent Ágoston), a felvilágosodás idealista gondolkodói (John Locke, Montesquieu, David Hume, Adam Smith, Immanuel Kant stb.), a két világháború közötti klasszikus idealizmus születése, főbb elvei, az angol idealista iskola (Alfred Eckhard Zimmern, David Mitraný stb.) és az amerikai idealizmus (Thomas Woodrow Wilson, James Thomson Shotwell stb.), a klasszikus idealizmus politikai megvalósításai az 1920-as években és fokozatos eltűnése.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok elméleti iskolái IV. – A neoidealizmus: a neoidealizmus megjelenése a második világháború után, fő irányzatai és képviselői: Angell Norman, Michael Doyle, Andrew Moravcsik, Michel Foucault, Robert Cox, David Campbell és Michael Shapiro.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok elméleti iskolái V. – Az angolszász geopolitikai iskola: a befolyási övezetek jellemzői, szerepük a nemzetközi kapcsolatok alakításában, az angol és az amerikai geopolitikai iskola fő elvei és legfontosabb képviselői: Halford J. Mackinder, Alfred T. Mahan, Nicholas J. Spykman és Saul Bernard Cohen.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok elméleti iskolái VI. – A német geopolitikai iskola: a tér fogalma, tér és hatalom kapcsolata, a német geopolitikai iskola fő elvei és legfontosabb képviselői: Friedrich Ratzel, Rudolf Kjellén és Karl Haushoffer.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok elméleti iskolái VII. – A francia geopolitikai iskola: a geopolitika francia irányzatának megszületése, a „force de frappe” elve, a német–francia geopolitikai vita, a francia geopolitikai iskola fő elvei és legfontosabb képviselői: Paul Vidal de la Blache, André Siegfried, Jacques Ancel, Pierre-Marie Gallois, Jean Gottman és Yves Lacoste.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok legújabb elméleti megközelítései, kritikái I.: a funkcionalizmus és a neofunkcionalizmus, a neoliberális institucionalizmus és a behaviorizmus.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok legújabb elméleti megközelítései, kritikái II.: a poszt-pozitivisták elméletek: a reflektívizmus (feminizmus és neomarxizmus) és a konstruktívizmus.	2 óra
A nemzetközi kapcsolatok átstrukturálódása és új szereplői a 21. században: az államközpontú paradigma hanyatlása és a civil szervezetek jelentőségének megnövekedése a nemzetközi kapcsolatok modellálásában, a nem kormányzati szervezetek (NGO) növekvő befolyása, a globalizáció hatása a nemzetközi kapcsolatokra, a regionális és globális integráció folyamata és ellenhatásai, „a történelem végének” elmélete (Fukuyama) és a „civilizációk összecsapásának” elmélete (Huntington). A többretegű kapcsolatok felerősödése, a nemzetközi rendszer átláthatatlanná válása és ennek veszélyei: új konfliktus-típusok és globális problémák a 21. században.	2 óra
Bibliográfia <ol style="list-style-type: none"> 1. Bíró Gáspár: <i>Bevezetés a nemzetközi politikai viszonyok tanulmányozásába</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2003. 2. Bodocan, Voicu: <i>Geografie politică</i>, Cluj-Napoca, 1997. 3. Csizmadia Sándor–Molnár Gusztáv–Pataki Gábor Zsolt (szerk.): <i>Geopolitikai szöveggyűjtemény</i>, Stratégiai és Védelmi Kutató Hivatal, Budapest, 2002. 4. Egedy Gergely: <i>Bevezetés a nemzetközi kapcsolatok elméletébe</i>, HVG-ORAC, Budapest, 2007. 5. Galló Béla: <i>A túlélés tudománya: a nemzetközi politikai viszonyok vetélkedő elméletei</i>, Helikon Kiadó, Budapest, 2000. 6. Gazdag Ferenc (szerk.): <i>Geopolitika és biztonság</i>, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006. 7. Huntington, Samuel P.: <i>A civilizációk összecsapása és a világtrend átalakulása</i>, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2002. 8. Keohane, Robert O–Joseph Nye: <i>Power and Interdependence</i>, Scott, Foresman and Company/ Reprinted by the permission of Harper Collins Publishers, 1977. 9. Mingst, Karen–Jack Snyder: <i>Essential Readings in World Politics</i>, W. W. Norton & Company, New York, London, 2001. 	

10. Morgenthau, Hans J.: *Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace*, Alfred A Knopf, New York, 1962.
11. Murádin János Kristóf: *Nemzetközi kapcsolatok elmélete*, Scientia Kiadó, Kolozsvár, 2009.
12. Waltz, Kenneth N.: *Omul, Statul și Războiul: O abordare teoretică*, Institutul European, Iași, 2001.

Szeminárium	óraszám
Bevezető: a szemináriumi követelmények ismertetése, a szemináriumok témáinak és témabeosztásának bemutatása, a hallgatók témaválasztása.	2 óra
A háború kérdése a nemzetközi kapcsolatokban: a háború jogi formája, törvényes keretei, típusai, a „casus belli” fogalma, „igazságos” és „igazságtalan” háború, a hadüzenet és a fegyverszünet kérdése, a béketárgyalások jellemzői, tiltott fegyverfajták, a fegyverzetcsökkentés folyamata, a hágai jog és a humanitárius nemzetközi jog, a genfi egyezmények, a háborús sebesültek és a hadifoglyok kérdése, a hadifogság jogi normái, a menekültügy, a Nemzetközi Vöröskereszt és a Nemzetközi Vörös Félhold szerepe a nemzetközi katonai konfliktusokban.	2 óra
A béke és a nemzetközi jog szerepe a nemzetközi kapcsolatokban: a háborús bűnök, az emberiség elleni bűntettek, a genocídium és az etnikai tisztogatás, deportálások és Holocaust, az egyetemes emberi jogok nemzetközi rendszere, a hágai Nemzetközi Bíróság tevékenysége, az ENSZ szerepe a globális béke fenntartásában, a béketeremtés és a békefenntartás közötti különbségek, az EBEÉ majd EBESZ tevékenysége és eredményei a regionális béke biztosítása terén, a pacifizmus és a békemozgalom.	2 óra
A diplomácia helye és szerepe a nemzetközi kapcsolatokban: a diplomácia eredete és első formái, a követek, a külképviseletek (nagykövetségek és konzulátusok) jogi felépítése, az attasék szerepe, az exterritorialitás fogalma, a diplomáciai immunitások, a diplomáciai személyzet, a „persona non grata” fogalom és jogi háttere, a tárgyalások fontossága és szerepe, a konfliktuskezelés kérdése.	2 óra
A biztonság és az erővel való fenyegetés kérdése a nemzetközi kapcsolatokban: a nemzetbiztonság, a regionális biztonság és a kollektív biztonság főbb jellemzői, az abszolút és a relatív biztonság közötti különbségek, a szövetségi szerződések és rendszerek, a Nemzetek Szövetsége, mint a kollektív biztonság letéteményese, az Egyesült Nemzetek Szervezetének Biztonsági Tanácsa és a keretében zajló döntési folyamatok, az állandó tagok vétőjoga, a katonai beavatkozás kérdése, a katonai potenciál mint fenyegetés és kényszerítő erő a diplomáciai tárgyalásokon, a nukleáris elrettentés politikája, a katonai függőség kérdése.	2 óra
A sajtó és a közvélemény szerepe a 20-21. századi nemzetközi kapcsolatokban: írott és elektronikus sajtó, a manipuláció formái, a tömegpszichózis, a propaganda célja, formái, technikái és eszközei, fekete propaganda és félretájékoztatás, nyílt tárgyalások és párbeszéd, kompromisszum és konszenzus, közvéleménykutatás, népszavazás és tüntetések, „low politics”, pluralizmus.	2 óra
A nemzetközi együttműködés formái a 20. század második felében és a 21. század elején: a nemzetközi együttműködés okai, politikai folyamata, formái, kétoldali és többoldali megegyezések, a kölcsönösség kérdése, a nemzetközi rendszerek formái, jellemzői és hatáskörük, a többoldali biztonsági közösségek sajátosságai és jelentősége.	2 óra
Bibliográfia	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bull, Hedley: <i>Societatea anarhică. Un studiu asupra ordinii în politica mondială</i>, CEU Press, Chișinău, 1998. 2. <i>Explaining International Relations since 1945</i>, edited by: N. Woods, Oxford University Press, Oxford, 1996. 3. Galló Béla: <i>A túlélés tudománya: a nemzetközi politikai viszonyok vetélkedő elméletei</i>, Helikon Kiadó, Budapest, 2000. 4. <i>Geopolitics and Geoculture. Essays on the changing world-system</i>, Cambridge University Press, 1992. 5. Goldstein, Joshua: <i>International Relations</i>, Harper Collins Publishers, New York, 1994. 6. Guzzini, Stefano: <i>Realism și relații internaționale</i>, Institutul European, Iași, 2000. 	

7. Holsti, K. J.: *International Politics. A Framework for Analysis*, Prentice Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, 1995.
8. Huntington, Samuel P.: *A civilizációk összecsapása és a világrend átalakulása*, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2002.
9. Keohane, Robert O., Joseph Nye: *Power and Interdependence*, Scott, Foresman and Company/ Reprinted by the permission of Harper Collins Publishers, 1977.
10. Malița, Mircea: *Diplomația. Școli și instituții*, ediția a II-a (revăzută și adăugită), Editura Didactică și Pedagogică, București, 1975.
11. Mearsheimer, John: *Vissza a jövőbe*, in: Tólas Péter (szerk.): *Nemzetközi biztonsági tanulmányok*, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006, 141–198. o.
12. Morgenthau, Hans J.: *Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace*, Alfred A Knopf, New York, 1962.
13. Waltz, Kenneth: *A világpolitika anarchikus struktúrája*, in: Tólas Péter (szerk.): *Nemzetközi biztonsági tanulmányok*, Zrínyi Kiadó, Budapest, 2006, 113–140. o.
14. Wight, Martin: *Politica de putere*, CEU Press, Editura ARC, 1998.

5. Vizsgára való jelentkezés előfeltételei

- legalább 7 előadáson és 4 szemináriumon való jelenlét (7 és 10 közötti előadáson való hiányzás, valamint 3 és 4 közötti szemináriumon való hiányzás esetén dolgozattal lehet pótolni a hiányzásokat)
- 10, vagy annál több előadáson való hiányzás és 5 szemináriumon való hiányzás esetén újra fel kell venni a tantárgyat
- a szemináriumi követelmények (két téma bemutatása és egy max. 6 oldalas dolgozat elkészítése a félév végéig) teljesítése
- a félév alatt legalább egy szakkönyv elolvasása az ajánlott szakirodalomból

6. Értékelési kritériumok, módszerek és arányok

Szóbeli vizsga. Két tétel kihúzásával és az olvasmányokról való beszámolóval.

Jegy összetétele: tananyag ismerete (60%), az ajánlott szakirodalom ismerete (10%), jelenlét és aktivitás a tantárgy előadásain és szemináriumain (10%), választott szemináriumi témák bemutatása (10%), dolgozat elkészítése (10%). Összesen: 100%

Dátum: 2019. szeptember 15.

Tantárgyfelelős aláírása:

Gyakorlati órák felelősenek aláírása:

Tanszékvezető aláírása: